10

NEZAMĚSTNANOST, INFLACE

1. Nezaměstnanost

- Ztráta zaměstnání = snížení životní úrovně dnes, nejistota do budoucna a ztráta sebeúcty
- Nezaměstnaní nepřispívají k HDP
- Nedostatek pracovních příležitostí: krátkodobý X dlouhodobý

Krátkodobá X dlouhodobá

- Krátkodobá = **cyklická míra nezaměstnanosti**
  - Každoroční výkyvy dle výkyvů výkonu ekonomiky
- Dlouhodobá = **přirozená míra nezaměstnanosti**
  - Dlouhodobá úroveň

Míra nezaměstnanosti

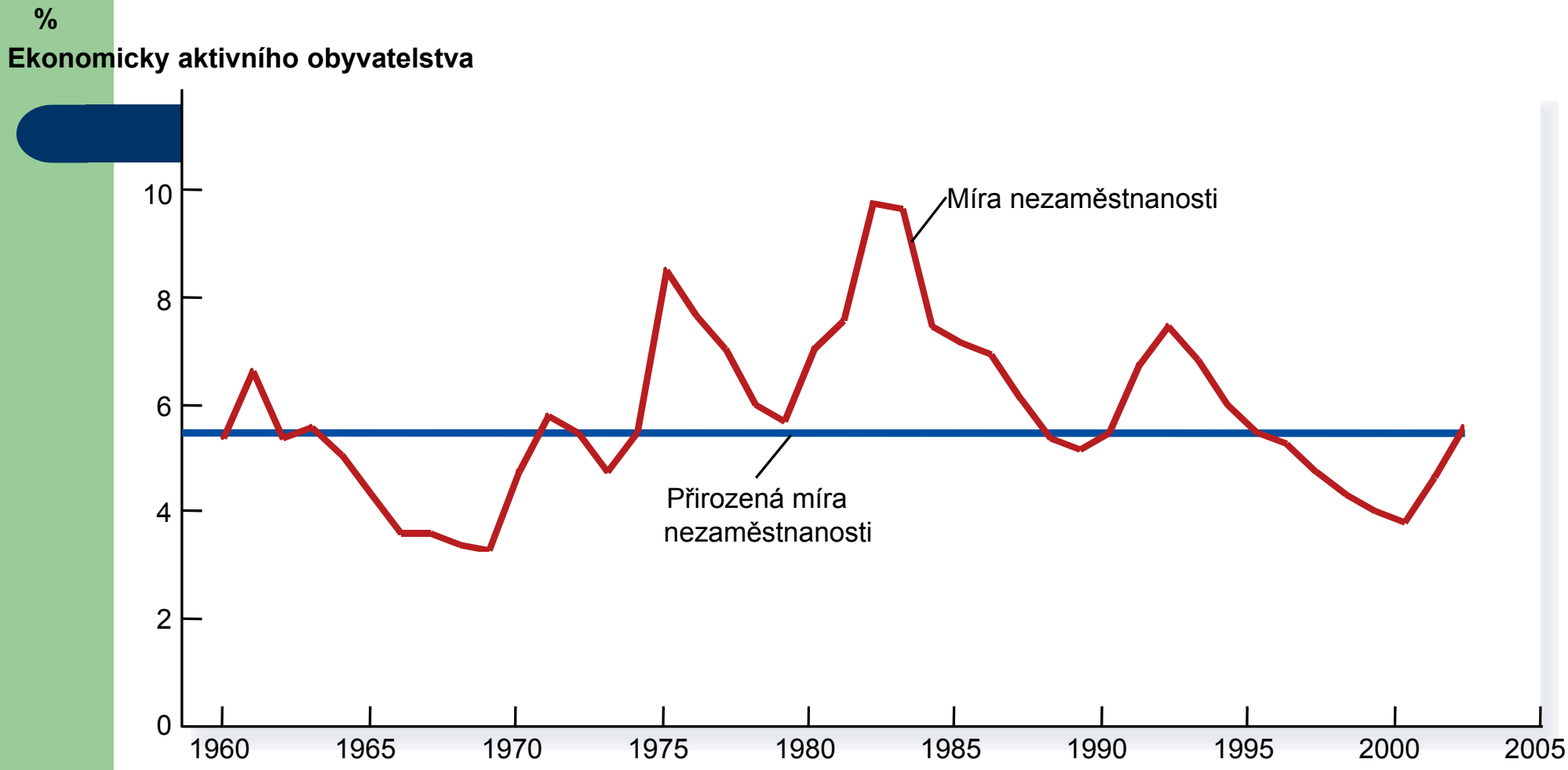

Jak se měří nezaměstnanost?

- V ČR: MPSV X ČSÚ
- 3 kategorie:
  - Zaměstnaní
  - Nezaměstnaní

  } **Ekonomicky aktivní**
  - **Ekonomicky neaktivní** (studenti, rodičovská dovolená, důchodci)
- **Míra nezaměstnanosti:**

$$= \frac{\text{počet nezaměstnaných}}{\text{ekonomicky aktivních}} * 100$$

Míra nezaměstnanosti v ČR

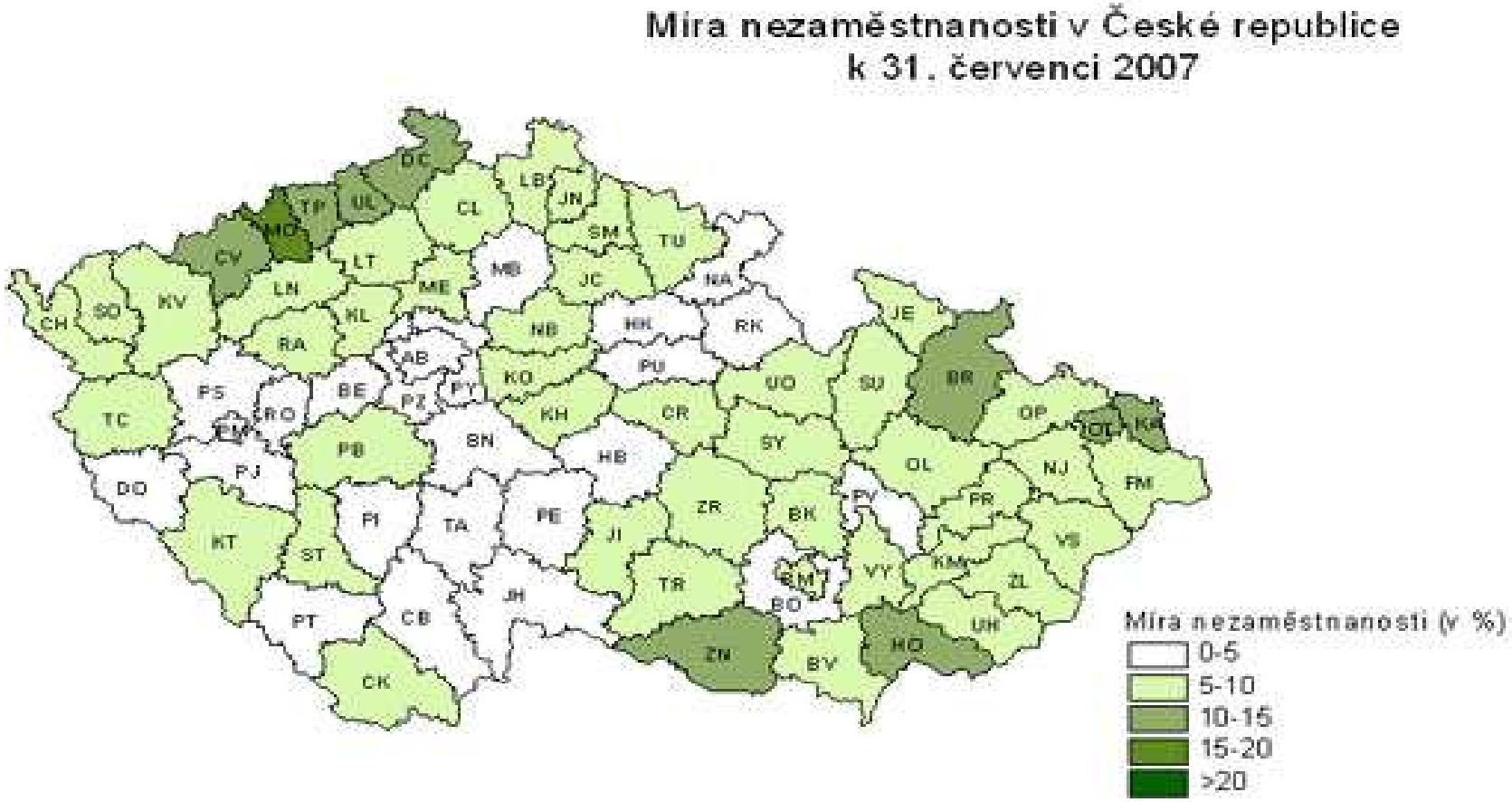

Míra nezaměstnanosti ve světě

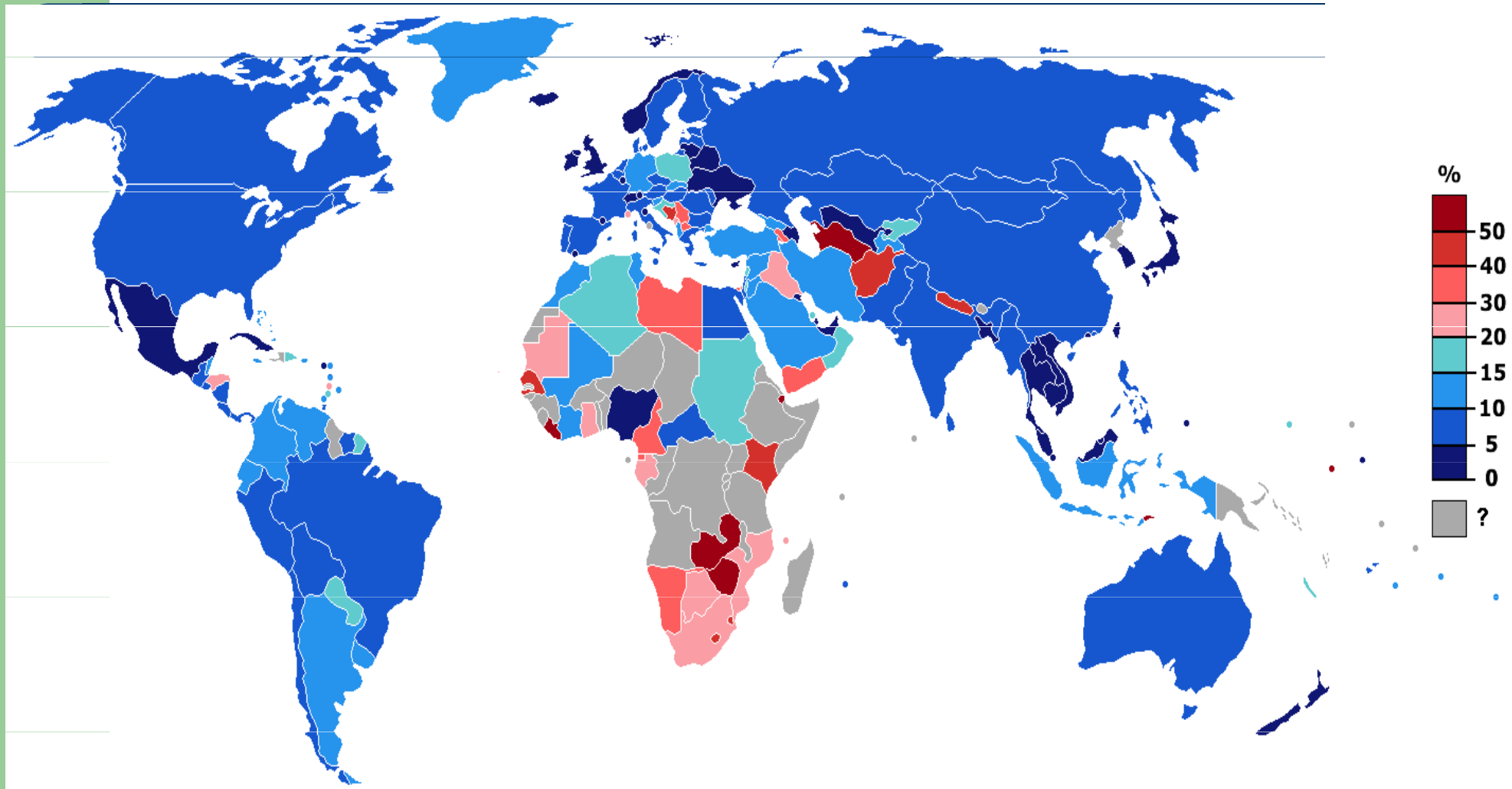

Problémy s měřením nezaměstnanosti

- Nepracující X HPP
- Nezaměstnaní X ekonomicky neaktivní
- Odrazení pracovníci = vzdali hledání, pracovat by chtěli

= změny ekonomické aktivity

Rozdíl VŠPS X MPSV

<table>
<tr><td>Registrovaní uchazeči o zaměstnání nesplňující podmínky ILO pro zařazení mezi nezaměstnané</td><td>Registrovaní uchazeči o zaměstnání splňující podmínky ILO pro zařazení mezi nezaměstnané</td><td>Neregistrovaní nezaměstnaní splňující podmínky ILO pro zařazení mezi nezaměstnané</td><td rowspan="3">Zaměstnaní podle VŠPS (ILO) = pro obě míry nezaměstnanosti</td></tr>
<tr><td colspan="2">Registrovaní na úřadech práce (MPSV)</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Nezaměstnaní podle ILO (VŠPS)</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Pracovní síla pro míru nezaměstnanosti VŠPS</td></tr>
<tr><td colspan="2">Pracovní síla pro míru nezaměstnanosti MPSV</td><td></td><td>Pracovní síla pro míru nezaměstnanosti MPSV</td></tr>
</table>

Jak dlouho jsou nezaměstnaní bez práce?

- Problémovost nezaměstnanosti dle její délky
- Dlouhodobá = psychická + ekonomická zátěž
- Většinou: krátkodobá
- Problém nezaměstnanosti = problém relativně malé skupiny lidí bez zaměstnání po dlouhé období

Příčiny existence nezaměstnanosti

- Minimální mzda
  - Je-li nad rovnovážnou úrovní = nezaměstnanost
- Odbory
- Vyhledávání práce
  - Frikční nezaměstnanost
  - Strukturální nezaměstnanost
- Štědrý sociální stát

2. Inflace

- Měření životních nákladů

= růst **cenové hladiny** v ekonomice

X deflace

- Důsledky:
  1) narušuje signály o relativních cenách
  2) není dokonale predikovatelná – nejistota odrazuje investory
  3) redistribuce příjmů
  4) pokles kupní síly peněz
  5) v extrémním případě: útěk od peněz

Inflace

- Mírná
- Pádivá
- Hyperinflace

Příčiny inflace

1) **NÁKLADOVĚ TLAČENÁ**: nabídkové šoky (mzdy, ceny surovin)
2) **POPTÁVKOVĚ TAŽENÁ**: poptávka je vyšší než dostupnost zboží a služeb

- v reálu: kombinace obou

Jak se měří inflace?

- Cenové indexy
- **CPI** = index spotřebitelských cen
- Celkové náklady na výrobky a služby typického spotřebitele - spotřební koš
- **Míra inflace** = $\frac{\text{CPI (2007)} - \text{CPI (2006)}}{\text{CPI (2006)}} * 100$

Složení spotřebního koše v ČR

1.	Potraviny a nealkoholické nápoje	164
2.	Alkoholické nápoje a tabák	16
3.	Odívání a obuv	79
4.	Bydlení, voda, energie, paliva	58
5.	Bytové vybavení, zař. domácnosti, opravy	93
6.	Zdraví	38
7.	Doprava	104
8.	Pošty a telekomunikace	39
9.	Rekreace a kultura	112
10.	Vzdělávání	11
11.	Stravování a ubytování	47
12.	Ostatní zboží a služby	51

Problémy s měřením životních nákladů

- Substituce = koš neodráží reakce spotřebitelů na změny cen
- Nové výrobky
- Změny kvality

CPI X deflátor HDP

- Změny cen produkce nakoupené spotřebitelem X cen doma vyrobené produkce
- Pevně stanovený koš X skutečně vyrobené produkce

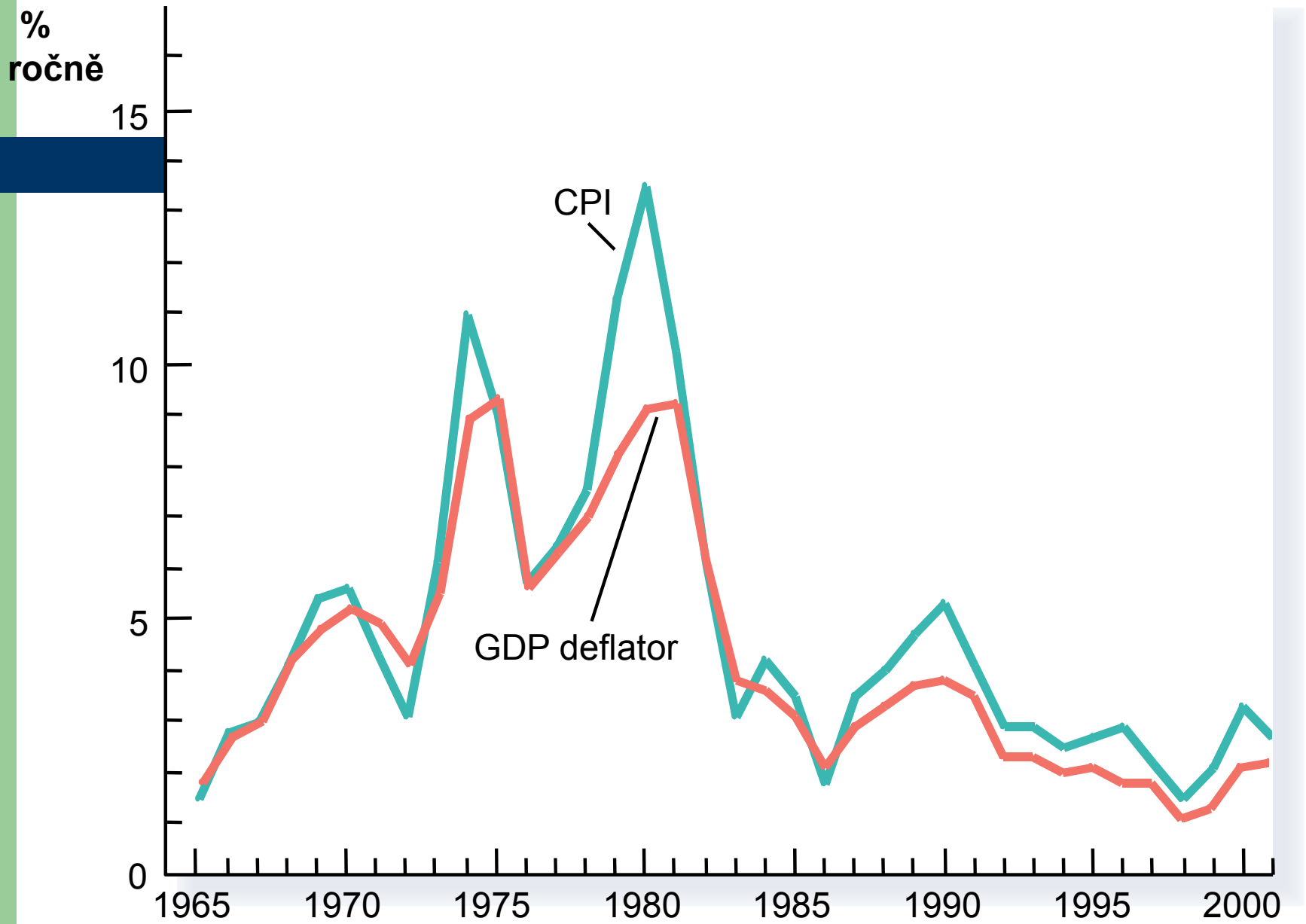
%
ročně
15
10
5
0
CPI
GDP deflator
1965
1970
1975
1980
1985
1990
1995
2000

Očišťování od inflace

- Indexace

  = automatická úprava o výši inflace

- Reálné veličiny

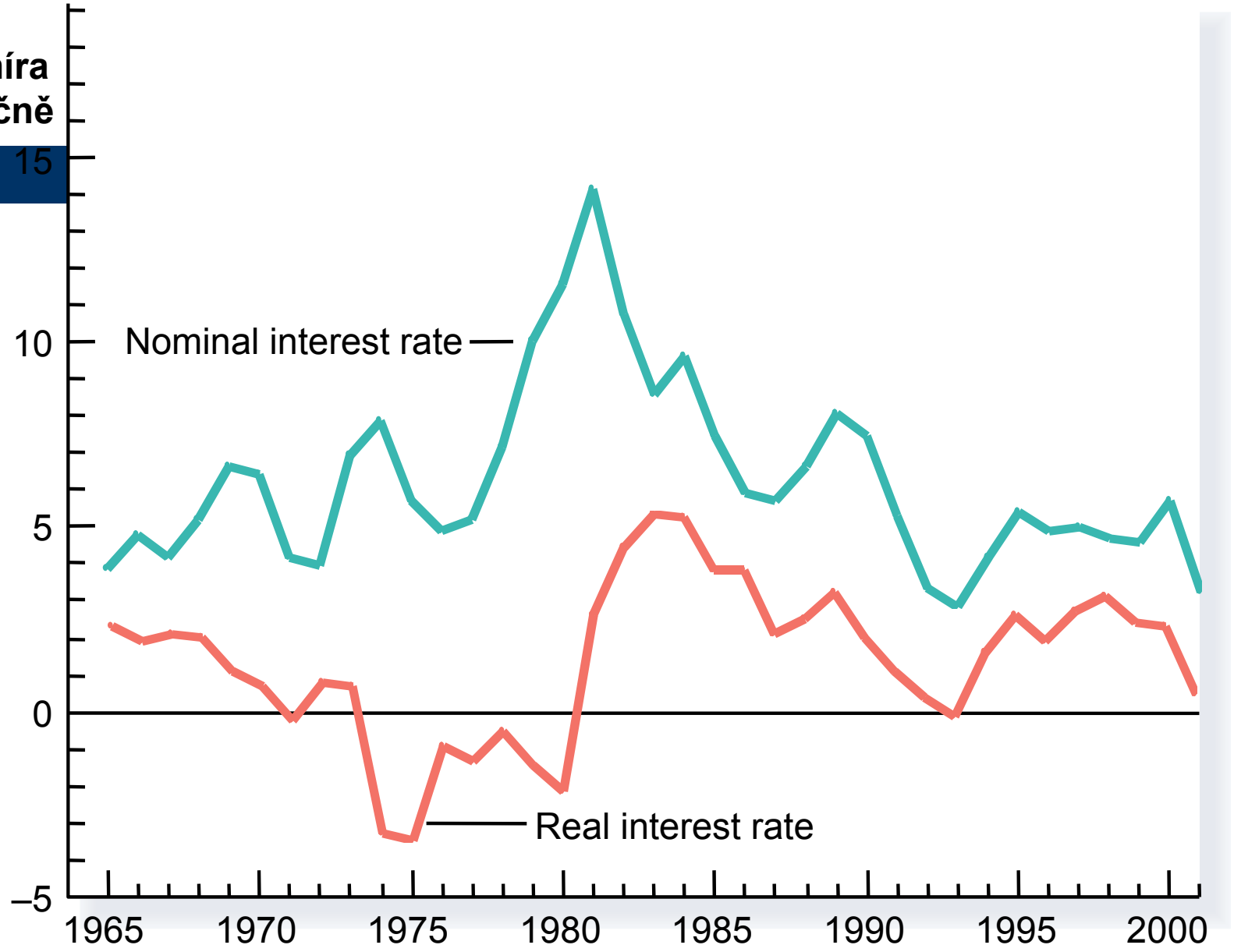
Úroková míra
% ročně
15
10
5
0
–5
Nominal interest rate
Real interest rate
1965
1970
1975
1980
1985
1990
1995
2000

3. Nezaměstnanost a inflace

- Přirozená míra nezaměstnanosti závisí na různých aspektech trhu práce (minimální mzda, síla odborů, efektivní mzdy, vyhledávání práce)
- Inflace závisí především na růstu množství peněz (kontroluje CB)

Nezaměstnanost a inflace

- V krátkém období lze volit mezi nezaměstnaností a inflací = **Phillipsova křivka**

...
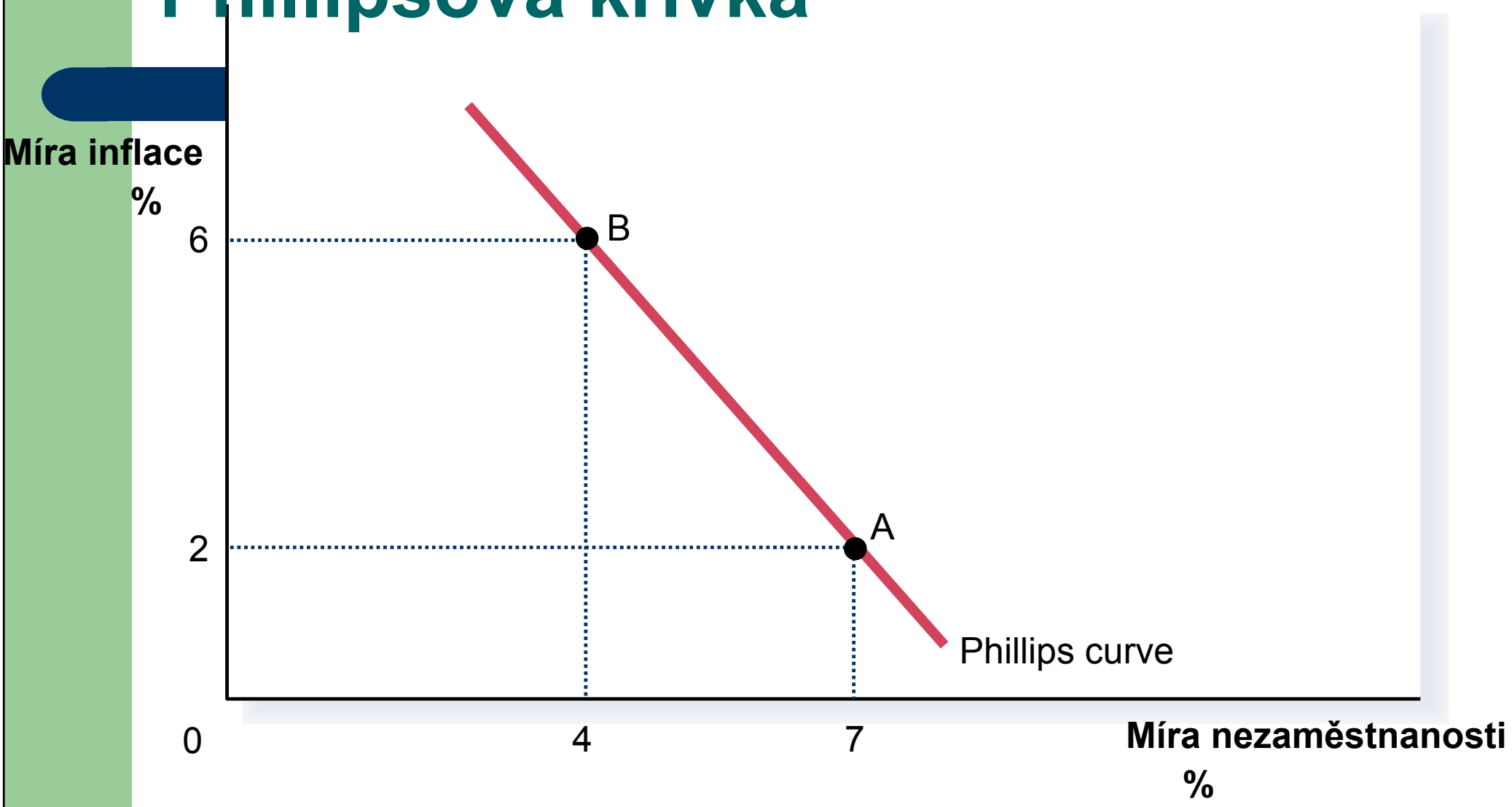
Phillipsova křivka